

UJ KELELET

ISZEDŐ • POLITIKAI • NAPILAP

A munka valutája

Gazdasági összeomlás előtt áll a világ és ezt ellepnie már a hatalomnak egy-egy ponton való mesterséges megduzzasztásával sem lehet. Deklarációkkal nem lehet megörni az anyag ősi természetét. A sulya ott érződik, ahol van. Gazdasági erőket kicserelelni lehetséges, sőt enélkül a fluktuáció nélkül a termelés összesorvad. De merőben lehetetlen áthelyezni ezt az erőt, ha egyúttal a forrás is nem követi. A politikai élet megtüri a fikciókat, a gazdasági élet tiltakozik ellenük. A mai szörnyű válságot a fiktiiv erő elismerése idézte elő. A világ gazdasági élete úgy ahogy, ki-egyensúlyozta volna magát, de jött a politikai érdek, és mindent felborított. Gazdaságilag megbízhatatlannak stigmatizált olyan országokat, amelyek még nem éltek fel erejük tartalékait és erősnek jelentettek ki olyan államokat, amelyek már mindent elfogyasztottak és politikai presztízusuk rossz váltoival tengetik életüket.

Angliában, ahol legkomolyabban itélik meg a világhelyzetet, már régen tudják, hogy azok a eresek, amelyek gőgösen és elbizakodottan meredeznek ki a gazdasági élethez, delibáhos háprázatok csupán. Pozitív valóságokat csak a mélységek mutatnak. Franciaország terrorizálta ki azt a politikát, amely oda vezetett, hogy a hatalmat egy-egy ponton mesterségesen megduzzasztották és ezzel olyan ellentétet idéztek elő, amelyek a világot katasztrófába sodorták. Anglia világpolitikájában most lopta be első ízben magát a szentmentális és nagy árat fizetett ezert az ellágyulásért. Mert az erőnek az a mennyisége, amely Németországban, Oroszországban, Ausztriában, Magyarországon és egyébütt elveszett, nem szivárgott át se Angliába, se Franciaországba, se a többi győztes államba és azok nem lettek annyival gazdagabbak, amennyivel a leggyőzött államok szegényebbek lettek.

A szanalás kérdését é. etően sürgősnek érzi Anglia és Lloyd George komolyan foglal közik ezzel a kérdéssel. Erre irányuló koncepciójából egyelőre még csak a gerince ismeretes. Gazdasági és politikai harmóniát akar teremteni Európa összes államai között, első sorban Németország bevonásával. Olyan konferenciát tervez, amelyen Európa gazdasági újjáépítésének a tervét beszélnék meg az érdekelt államok. Miután pedig e kérdésben minden európai állam egyformán érdekelt, Németország és Ausztria is kapna meghívást a konferenciára, sőt Oroszország is, mert ma már kétségtelen, hogy Európa pacifikálása és gazdasági egyensúlyának helyreállítása elképzelhetetlen, ha e törekvésekből Oroszországot kikapcsolják.

Komoly várakozás kíséri e törekvést, de attól félünk: felmunkát fog végezni és csak féleredményekre számíthat. Mert Amerika nem vesz részt a tanácskozásokon. Amerika ma még azt hiszi, hogy Európa gazdasági élete nem érdekli, nincs oka rá, hogy a mutatkozó bomlást megállítsa, talán azért, mert az a fel-fogása, hogy Európa gazdasági romlásából csak hasznat húzhat. A régi imperialis politika és a pénznek nem a konzervatizmusa, de reakciója fagyoskodik ebben a tartózkodásban. Pedig tudhatnák odaát is, hogy a szegénység messziről is inficiál és az olyan kábeleket rak, amelyek a tenger alatt is továbbítják a nyomort és az ezzel járó gazdasági dezorganizációt.

Amerika izolálása egyébként nem sokat jelent, még Amerika szempontjából sem. A gazdasági élet törvényei erősebbek, mint a politikai életé. Ha az európai konferencia rá

fog találni a szanalás lehetőségeire, akkor akár akarja Amerika, akár nem, neki is bele kell majd illeszkednie az új szituációba és neki is rá kell térni a gazdasági életnek arra az útjára, ahol nem csak új orientálódások lehetségesek, de új felismerések is és ahol új törvények és új princípiumok érvényesülnek.

A gazdasági élet bomlásának okai nem abban gyökereznek, hogy vannak országok, amelyek végképen kimerültek, hanem abban, hogy tévesen értelmezték a kapitalizmus teóriáit. A gazdagságnak és hitelképességnek a mértéke fikciókra támaszkodott. A pénz elszakadt az egyetlen lényeges garanciától: a termelés képességétől és nem létező garanciákba kapaszkodott. A valuta legtermészetesebb fedezete nem az arany és nem is az államok természetes gazdagsága, hanem az élő munkaerő. Minden állam gazdagsága a benne felhalmozott munkaenergiával egyenlő, Nem-

ország, vagy Oroszország, vagy Ausztria gazdagabb, mint Franciaország, vagy akár Amerika is, ha több benne a munkakészség és többet is dolgozik, mint az. A papírpénzforgalma nem számíthat, mert annak sehol sincs reális fedezete, még Amerikában sem, ha fedezetül a régi ideológiában determinált fedezetekre gondolunk.

A tervbevett konferencián tisztázni kell ezeket a kérdéseket is és csaknem bizonyos, hogy tisztázni fogják. Mert a hitelnyújtások semmiféle formája nem fogja a megzúlt gazdasági életet rendbe hozni, ha meg nem állapítják a gazdasági élet igazi értékeit és nem térnek át a pénzügyrendszer fikciójáról a tudományosan és praktikusán is elfogadható valóságokra. A gazdasági élet bázisa a termelés és legnagyobb értéke a munka. A munka valutáját kell megteremteni, enélkül a gazdasági élet szanalása elképzelhetetlen.

Koncentrációs kormány helyett koncentrációs ellenzék

A kormány közeledik Averescuhoz — Mihali Tivadar a produktív energiák csoportosulását követeli — Flondor kormányképes ellenzéki blokkot szervez

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A belpolitikai élet érdeklődésének központjában ma az a kérdés áll: át tudja-e szervezni a miniszterelnök kabinetjét úgy, hogy a benne helyettesítő miniszterek pártjai a parlamentben biztosítsák az alkotmányos munkát. A tárgyalások kezdetén intenzíven folynak, de a kijelentésekről nagyon eltérőek a vélemények. Igen nagy fontosságot tulajdonítanak annak a találkozásnak, amely tegnap Camarasescu belügyminiszter és Argetoianu volt belügyminiszter között történt. Azt hiszik, hogy Camarasescu

kapcsolatot akar létrehozni a kormány és az Averescu-párt között.

Hogy a tárgyalások milyen alapon indultak meg, erről egyik fél sem nyilatkozott. A néppárt egyrésze, — mondják a kormány hívei — nem írja alá azt az ívet, mely a végletekig való ellentállásra kötelezi a képviselőket a kormány ellen és valószínű, hogy ennek a csoportnak a nyomása alatt engedett a párt vezetősége az eddigi merev magatartásából. Take Jonescuék tehát remélik, hogy január 17-éig meg tudják alakítani a koncentrációs kormányt és a választójogi törvény megszavazása után kiüríthetik az új választásokat.

Mihali Tivadar kritikája az Averescu kormányról

A koncentrációs együttműködés egyik legharcosabb híve Mihali Tivadar, aki napok óta folytat bahaó tanácskozásokat a különböző pártok vezetőivel, nyilatkozott a mai helyzetről és a következőket mondotta:

— Mindig híve voltam a koncentrációs kormánynak, mert azt az ország konszolidációjának vitális érdekei kívánják. Akivel csak érintkeztem, a kirallyal és a különböző pártok vezéreivel, állandóan hangoztattam azt a hitemet, azt a véleményemet, hogy az ország politikai és gazdasági válsága és a pártok közti nagy egyenlenségek nem szűnnek meg előbb, míg meg nem alakul

a munka nagy blokja és a produktív energiák csoportosulása.

Most két éve beléptem Averescu táborának táborába, azután, hogy ünnepélyes ígéretet kaptam tőle, hogy ilyen irányban fog dolgozni és hogy az egyes helyekre a legmegfe-

lelőbb embereket fogja állítani. Akkor is ugyanazon férfakkal tárgyaltam, akik ma szerepelnek, Take Jonescuval, Flondorral és Averescuval. Averescu tábornok kormánya azonban nem sokat váltott be ígéréteiből. Ismétleten kifejeztem előtte kívánságomat, hogy az általam kezdetül fogva javasolt irányban működjek, de kegytelen voltam konstataálni, hogy nem valósított meg semmit első politikai tervéből. Több ízben benyújtottam lemondásomat, de minden alkalommal biztosított, hogy Erdély érdekében mindent megtesz, amit javaslok. Amikor Averescu tábornok külföldi utjáról visszatért, a határon vártam és a tizenegyedik órában figyelmeztettem, hogy Erdély érdeke sürgős és radikális intézkedéseket követel,

a kivétel, a behozatal, a szállítások ügyében

és hogy az Erdellyel szükséges jó egyetértés érdekében ki kell békülni az erdélyi nemzeti párttal. Miután — ismétlem — koncentrációs kabinet híve vagyok, nem vállalhattam tárcát egy pártkabinetben, oly kormányban, amely a koncentrációtól még messzebb áll, mint az előbbi.

Szervekedik az ellensék

Míg a kormány mindent megtesz, hogy helyzetét szilárdabb alapra helyezze, az ellenzék is erősen felkészül az elkövetkező eseményekre. Averescu tábornok még mindig bízik eredeti tervének, a Coanda-kombinációnak a lehetőségében és ezen az alapon tárgyal a többi pártokkal. Gogák és a nemzeti párt tárgyalásai befejezéséhez közelednek és a parasztpárt támogatása sem lehet kétséges. A készülő

kormányképes ellenségi blokkban

Marghilomanék is résztvennének. Ennek az alakulásnak az élére eddig Maniu Gyulát emlegették, de ma egyes ellenzékiek Flondor nevet helyezték előtérbe. Kétségtelen, hogy ennek a blokknak, ha megvalósul, lényegesen kedvezőbbek a kilátásai mint a jelenlegi kormányé, mert az alakuló ellenzéki szövetség a parlament többségét jelenti, Take Jonescu pedig még a Ház feloszlására nem kapott megbízást. A kormány nem tudja a kormányzáshoz föltétlenül szükséges parlamenti erőket megszervezni, közben pedig az ellenzéki pártok közös platform alapján készülnek fel ellene. Bizonyosnak tartják, hogy ha Take Jonescu

A prágai egyezmény politikai és gazdasági jelentősége

Schober kancellár expozéja — Politikai és kereskedelem-politikai határozatok — Ausztria egyezményt köt Jugoszláviával

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bécs, dec. 21. A külügyi bizottság mai ülésén Schober kancellár beszámolt Benes csehszlovák miniszterelnökkel folytatott tárgyalásairól. A kancellár részletesen ismertette a prágai egyezményt, amely nemcsak gazdasági, hanem politikai megállapodásokat is tartalmaz. Az egyezmény alapvető rendelkezése, hogy a két köztársaság

a saintgermaini és a trianoni béke végrehajtásában kölcsönösen támogatja egymást

és garantálja egymásnak területi integritásukat. A megállapodás jóindulatu semlegességet köt az esetleges külső támadásra és kölcsönös támogatást minden olyan törekvéssel szemben, amely a régi rezsimet akarja visszaállítani.

A kancellár a külügyi bizottságban csak nagy vonalakban ismertette az egyezményt. Felvetette, Ausztria szomszédaitól függ, hogy vannak hasonló egyezmény jöjjön létre. Ausztria szinte kívánsága, hogy minden szomszédjával megteremtse a harmóniát. Beszélt a soproni népszavazásról is. Az osztrák kormány a népszavazási biztosok jelentése alapján

részletes memorandumot terjeszt a nagykövetelek tanácsa elé.

Reméli, hogy a nagykövetelek tanácsának igazságérzete tekintetben fogja venni Ausztria megsértett jogérzetét. Ausztria elsősorban Olaszországra számít. Olaszország a burgenlandi konfliktus elintézésében már segédkezett egyszer, reméli, hogy ezúttal is mindent megtesz a viszály megszüntetésére.

A prágai egyezménynek messziremenő jelentősége van. Az egyezmény megkötésével Ausztriának és Csehszlovákiának közös politikai érdekei vannak.

A monarchia összeomlása óta három esztendő telt el. Három év után ez az első lépés a két állam politikai közeledése felé. Csehország függetlenségi törekvéseinek céljai beteljesedtek. Ez a függetlenség azonban nem lehet kinnai fal és most, hogy Csehszlovákia megszerezte a maga állami életét, fel kell állítani az észszerű gazdasági kapcsolatot és a barátságos politikai kapcsolatot az egykori monarchia államaival.

A kisantant eszméje Csehszlovákiából indult ki. A kisantant közös politikai frontba

állította az utódállamokat. Csehszlovákia Jugoszláviával és Romániával megteremtette a megfelelő érdekközösséget, Lengyelországgal csak a minap szabályozta a viszonyát, most Ausztriával lépett érdekközösségre.

Hatalmas közép-európai koncert alakult ki,

amellyel szemben izoláltan áll Magyarország. A csehszlovák-osztrák egyezmény legalább annyira hozzájárul Közép-Európa pacifizálásához, mint a csehszlovák-lengyel egyezmény. Ausztria és Csehszlovákia politikai megértése máris jelentős gazdaságpolitikai eredményeket mutat fel.

Mert Prágában nagyjelentőségű gazdasági meg egyezések is jöttek létre. Ezek a megállapodások mindkét szerződő államnak előnyöket nyújtanak át. Ausztria szanalását nagy lépéssel viszik előre. A gazdasági megállapodások között szerepel, hogy a portorosei megállapodásokat a legsürgősebben keresztül viszik, ami azt jelenti, hogy

a teher és a személyforgalomban már a közeli napokban lényeges javulás fog bekövetkesni.

Ugyancsak a gazdasági megállapodás kiköti, hogy a kereskedelem-politikai meg egyezést a legsürgősebben ratifikálják és a különböző behozatali és kiviteli tilalmakat megszüntetik. Nagy jelentősége van a kölcsönös követelések végleges rendezésének is. Csehszlovákia gazdaságilag megerősödött Ausztriát akar teremteni, nemcsak a szomszédi szolidaritásból, hanem abból az észszerű belátásból, hogy Közép-Európa politikai és gazdasági nyugalma megkivánja Ausztria a konszolidáltságát.

Az osztrák kancellár expozéjában bejelentette, hogy Ausztria szívesen tárgyal más szomszédos állammal és hajlandó a Csehszlovákiával kötött egyezményéhez hasonló egyezményt kötni többi szomszédjaival is. Az osztrák kancellár itt elsősorban

Jugoszláviára gondol.

Mert Olaszországgal és a német birodalommal egész más alapokon kell tárgyalnia, Magyarországgal pedig a soproni események után ilyen szoros együttműködésről szó sem lehet. Ausztriának Jugoszláviához való viszonya csaknem minden kérdésben azonos Csehszlovákiához való viszonyával. Jugoszlávia nem fog

elzárkózni a tárgyalások elől, mert ha Ausztriával olyan egyezményt köt, mint Csehszlovákiával kötött, megvalósította régi politikai tervét: a szláv korridor.

A parlament befejezte a költségvetési vitát. Elfogadta Gürtler pénzügyminiszter adójavaslatait, köztük a vagyondézsma novellát, a bankforgalmi adót és a fejadót.

Egészben végre hajtják a luxusadó törvényt

Simionescu pénzügyi államtitkár nyilatkozata a pénzügyi reformokról — A lakók szövetségének küldöttsége az államtitkárnál

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Simionescu pénzügyi államtitkár tegnap tért vissza Bukarestből, ahol az új pénzügyminiszternek beszámolt azokról a munkálatokról, melyeket eddig Erdélyben az adótörvények végrehajtására lefolytattak.

A pénzügyi reformok revíziójáról, — mondotta munkatársunknak az államtitkár — a pénzügyminisztériumban állandó tanácskozások folynak, de konkrét határozatot eddig még nem hoztak. Hogy az egyes törvényeket, vagy rendeleteket milyen mértékben fogják módosítani, esetleg felfüggesztik-e, ezekről pozitívet nem tudok mondani. Ezt ma egyedül Take Jonescu pénzügyminiszter mondhatná meg.

— A vagyonadó felfüggesztéséről állítólag a minisztertanács már határozott?

— Nem határozott még. A lapok kivétel nélkül azt írják, hogy ezt a törvényt felfüggesztik és valószínű is, hogy lényegesen módosítani fogják. Végleges döntés azonban erre vonatkozólag sem történt. Mi utasítást kaptunk, hogy a megkezdett munkálatokat folytassuk és mi az adminisztratív előkészítő munkálatokat most sürgősen be fogjuk fejezni.

— A luxusadó törvényt nem függesztik fel? Az előadásokra kivett jegyadó teljesen megbénítja a kulturális egyesületek működését.

— A luxusadó törvényt — válaszolta az államtitkár — nemcsak hogy nem függesztik fel, de december 20-ától kezdve teljes egészében fogjuk azt végrehajtani. Ennek a törvénynek ugyanis eddig csak egy részét alkalmaztuk, egy jelentős részének végrehajtását Titulescu felfüggesztette. Az új pénzügyminiszter most utasítást adott, hogy a törvényben előirt más intézkedéseket is hajtjuk végre. Így behajtjuk a fényüzési adót a vadászfegyverek, autók és a kiszolgáló háztartásbeli alkalmazottak után is.

Ezt az érdekelt felek vallomása és a bizottságok véleményezése alapján fogjuk kivetni. Természetes — és ezt külön hangsúlyozom — tekintettel leszünk arra, hogy a megadóztatás alapját képező autók, fegyverek és kiszolgáló személyzet mennyiben tartozik az adózók polgári foglalkozásához. Azok, akiknek polgári foglalkozásához tartozik, mint például az orvosok is, a megállapított adónak csak 50 százalékát fogják fizetni.

— Miért volt államtitkár urnál a lakók szövetségének küldöttsége?

— Kérte a bizottság, a vagyonbecslésekkel kapcsolatban adjak utasítást, hogy méltányosan és igazságosan járjanak el a közegek, konkrét panaszt nem tettek és én kijelentettem, hogy részemről minden meg fog történni. Kérte a bizottság a lakókra megállapított adó felfüggesztését is, ez azonban nem az én hatáskörömbe tartozik. Ezt csak a törvényhozás tehetné meg és úgy tudom, hogy ez a közeljövőben megtörténik a lakbérrendelet revíziójával kapcsolatban.

Személyi változásokról az erdélyi pénzügyi hatóságoknál az államtitkár nem tud.

— A jugoszláv-csehszlovák, kereskedelmi kapcsolat. Prágából jelentik: A jugoszláv kormány Prágában kereskedelmi képviselőt létesített. Az új expozitúra ipari, kereskedelmi, pénzügyi és e szakokba vágó forgalmi ügyekben az SHS. királyság részéről hivatalos információkkal fog szolgálni. A hivatal vezetésével a jugoszláv kereskedelmi minisztérium Maximovic J. Milánt bizta meg.

Es néhány pillanat telt el, ropogott a tűz, láng csapott magasra, a barlang megtelt füsttel....

— Semá Jisráél! — bugta odabenn a hárfa.

— Semá Jisráél — felelték vissza.

De hirtelen titkos ajtó nyílt a barlang oldalán és egy aggasztóan jelent meg rajta. És az öreg arca ragyogott, mint a nap, haja és szakála fehér volt, mint a frissen esett hó, kemlkán a bölcsesség sugara ragyogott, szeme a szeretet, a könyörület forrása volt, fehér köntöse az angyalok szárnya.

— Nem haltok meg, Jeruzsálem gyermeke. Élmi fogtok népeteknek, Isteneteknek — szólott az öreg csengő hangon.

Es a gyermekek felemelték szemüket és látták, hogy gyönyörű rét, akárcsak Isten kertje, terül el előttük. És a rét teles-tele van illatos virággal, tarka rózsával és a virágok, mint szerető testvérek összeölekeztek és egymás nyakába borultak. És kristálytisza patak folydogál a virágok és rózsák között. És a patak vidám hullámai meg-meglocogatták őket és pajkosan viganccoltak. És ezer pacsirta röpködött köröskörül és csicseregtek és az éden madarai isteni melódiákkal visszafellegtek nekik és ragyogó fény, a hét Napnak a fénye ömlött el mindenben.

Es az öreg vizet merített a kristályos patakából, a gyermekekhez lépett és így szólott:

— Igyatok fiaim ebből a vízből, akkor életben maradtok és szerencsétlen népetek és elpusztított országok harcosaivá lesztek.

Es ittak a gyerekek a forrás vizéből és ime égi szózat hallatszott a magasból:

„Ha vízben gázolsz, melletted leszek, valaminta folyók árja sodorna...”

„Ha parázra lépsz, lábad sértetlen marad és a lángnak nem lesz hatalma fölötted...”

— Most pedig — szólott az öreg — menjetek Jeruzsálem fia, harcoljatok!

Es hősi bátorság szállotta meg az ifjakat, karjuk duzzadt az erőtlől.

Az öreg eltűnt, vele együtt az isteni kert. Körülnéztek és ime Modiin városa intgetett feléjük. Bementek a városba és csatlakoztak Juda Makkábi vitéz seregéhez. És midőn Jehuda harcra indult, Jeruzsálem gyermekeinek csapata a sereg élén járt. A kis hősök rávetették magukat az ellenségre és szétzavarták őket.

A görögök amikor meglátták a kis hősök vitézségét, ezt mondták: ezek ama zsidó gyermekek lelkei, akiket az iskolában legyilkoltunk és akiket a vár fokáról a mélységbe vetettünk... És mihelyt meglátták őket, futásnak eredtek. Midőn pedig a hősök visszatértek Jeruzsálembe, hogy megtisztítsák a várost és felszenteljék az oltárt, Jeruzsálem kis vitézei, a szabadsághősök élén vonulnak a városba.

Ezért ünneplik a héber ifjak Chanuka ünnepe nagy örömmel. Jól tudják, hogy ők győztek a multban és ők fogják a zsidóság harcát diadalra vinni a jelenben is...

Héberből: Löwenkopf Kálmán.

A zsidók Bukovinában

I.

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársától —

Most, hogy Bukovinának és Besarabiának nincs külön képviselete a kormányban, aktuálisnak látszott fölleveníteni — némi zsidó vonatkozásban is — e fontos kormányzati pozíciók létrejöttét és néhány érdekesebb mozzanatban bemutatni az országrészek politikai fejlődését.

Bukovinában a háboru végén így alakultak a dolgok:

1918 november negyedikén kiűtött Csernovicban a forradalom. Jól ápolt, rendes, kedélyes osztrák forradalom volt, mindössze abból állott, hogy a házezred katonái a front összemolnásáról tudomást szerezvén, lehelyezték szép rendben a két kaszárnya puskaművésénél és a raktárakba a Manlichereket és kimentek sétálni a Herrengasseba.

Az ország birodalmi helytartója gróf Etzdorf volt „Landespräsident der Bukovina” — Bukovina országos elnöke címmel. Megcsontosodott régi császárhü bürokrata, száraz, feszes tartású főúr, egy mozgó schwarz-gelb zászlópózna. A fegyveres hatalom kint proménizott a város utcáin, de ő nyugodtan aludt, perenyi pontossággal jelent meg a hivatalában.

Egy újságíró feljött hozzá és izgatottan kérdezte:

— Gróf ur, mit fog csinálni?
— Mi történt, — szólt a gróf megsokkolt előkelőséggel — hogy annyira ki van kelve magából?

— Uram, a katonaság eldobta a fegyvert, minden percben anarchia üthet ki és nincs aki megfékezze. A bécsi kormány mindenütt megengedte a nemzeti tanácsok alakulását, a maguk kezéből kisiklik a hatalom.

A helytartó nyugodt maradt.
— Amig utasítást nem kapok Bécsből, nem csinálhatok semmit — mondta egy fanatikus benső meggyőződésével.

— Um Gottes Willen — fakadt ki az újságíró — Exzellenz, es ist aus! Ganz aus! Speren Sie das Geschütt zu! — Zárja be az üzletet, kegyelmes uram és adja át a hatalmat a nemzetiségieknek!

És még aznap délelőtt megkezdődött a forradalom, amely abból állott, hogy a tömeg megrohanta a kaszárnyákat és elvitte az őrzellenül hagyott fölszerelési cikkeket. A helytartó most már a józan észére kezdett hallgatni, a császári és királyi logikáját félretette, otthon maradt a lakásán és amikor megjelent nála két ur, dr. Aurel Oncul a román és Omelian Popovics a rutén nemzeti tanács részéről, hogy átvegyék tőle az államhatalmat, a két urat szívesen fogadta, szívarral kínálta őket és egy rövid jegyzőkönyvet, amit az impérium átvételéről fogalmaztak meg, az osztrák birodalom helytartója az izgalom minden külső jele nélkül aláírt.

A hatalom ilyen módon átment két nemzetiség kezébe. A németek és zsidók, akkor még nem vettek részt a forradalmi munkában, talán nem is akartak odajutni, talán nem is engedték volna őket a kormányrudhoz. A forradalom pedig egészen törvénytelen, mindjobbán balra tolódott, Bukovina déli részein a parasztok között nagy nyugtalanság kapott lábra és a városok csöcseléke rabolni és fosztogatni kezdett. Oncul és Popovics és a rutének által Csernovic polgármesterévé kinevezett néptanító, Baspalkó nem tudták a rendet helyreállítani.

És akkor dr. Jancu Flondor újra közéleti tényező lett. Az 1904 óta önkényes száműzetésben élő politikus, aki storozyneczi kastélyában tanulmányainak élt, Bukarestbe utazott és Averescu kormányánál kieszközölte, hogy román katonaság szállja meg Bukovinát, amelyet az anarchiától meg kellett menteni.

November tizedikén Csernovic fölött hatalmas román léghajó jelent meg, amelyről röpcédulákat dobtak a városba. A román hadsereg bevonulását jelezték a cédulákon és különösen hangsúlyozták, hogy a román kato-

naság nem ellenségként, hanem rendcsinálási szándékkal nyomul Bukovinába. Másnap már megkezdődött a katonai felvonulás, a hadsereg gyorsan elérte Csernovicot és megszállta az országot. Zadik generális alatt katonai kormányzat lépett életbe és Flondor, mint a román királyi kormány bukovinai minisztere jött vissza. Természetes, hogy a lakosság örült a fegyvermezett fegyveres erőnek és Flondor, egy nagy bukovinai román család zseniális tagja, aki az osztrák hatalommal szemben való gerincességéről volt híres (soha a följánlott kitüntetések nem fogadta el), Bukovina legnépszerűbb embere lett. A pártok kiszemelt küldöttjeiből nemzeti tanácsot alakított, amely nem bizonyult munkaképesnek. December tizenhétedikén összehívta tehát az „egységessítő kongresszust”, amelyből kinnekedt a zsidó és rutén nemzetiség. A kongresszus az ország konszolidációját és a Romániával való egységessítés munkáját végezte.

A bukovinai közéletben ugyanakkor egy másik államférfi tűnt fel, Nistor tamár, akit a kormány tárcanélküli miniszterré nevezett ki. Nistor pályafutása egészen különös. Mint parasztfiu saját erejéből küzdötte fel magát az egyetemi tanszékig és Csernovicban a legalaposabb és képzetesebb tudósok közé tartozott. Erős nacionalista érzéséről ismerték már a háboru előtt és amikor kitört a világháboru, Nistor a szomszédos Romániába emigrált, ahol nagy propagandát fejtett ki abban az irányban, hogy Románia az antant mellett avatkozzon a háboruba.

A Bratianu-kormány távozásával Flondor visszavonult és dr. Dori Popovici lépett be a kormányba. Hatalmas energiájú ember ez a Popovici, akit okossága és energiája a háboru előtt Csernovic alpolgármesteri székébe lendített. A legkedveltebb emberek egyike, aki a vele egykoru csernoviciakkal a legjobb barátságban élt, ismeri a várost, annak minden buját-baját. Ő lett minisztere Csernovicnak, amely népességének negyven százalékában zsidó. Popovici különösen beszél zsargonul és sok barátja van a zsidók között. Straucher képviselő is ezek közé tartozik. Annakidején ő segítette Popovicit a polgármesteri állásba.

Most Popovici Take Jonescu többszöri kérése ellenére se váltalta Bukovina miniszteri tárcáját. A miniszterelnök erre Flondort szeretne volna megnyerni kabinetje számára. Néhány nappal ezelőtt amikor Flondor Bukarestbe érkezett és erről a kormányelnök értesült, odaüzent még a vasutállomásra Flondorhoz és arra kérte, hogy haladéktalanul jöjjön el hozzá fontos tanácskozársra.

Az egész embert jellemzi a válasz, amelyet megbizottának adott.

— Kérem, én európai ember vagyok és utazás után első dolgom fürödni. Majd ha megfürödtem, ha szállóban leszek, ha kipi-henhetem magam, akkor az urak rendelkezésére állok.

Órák hosszat tartó kapacitálás következett azután, de Flondor nem volt hajlandó belemenni a kormányba.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy néhány hét múlva ne lássuk őt esetleg egy új kormányban.

Saabó Imre.

— A prefektusok és a tisztviselők a helyükön maradnak. A kolozsvári egységessítő bizottság elnöki osztályához ma délelőtt értesítés érkezett a bukaresti kormánytól, amelyben felkéri az összes erdélyi prefektusokat, a hivatalok vezetőit és mindazokat, akik a végrehajtó hatalom szervei, hogy maradjanak helyükön. Ez a felszólítás a hirdadás szerint Groza és Goga volt miniszterek kívánsága, akik az ország érdekében maguk is kívánatosnak tartják, hogy a tisztviselők régi helyükön teljesítsék a szolgálatot.

Százmillió darab német értékpapírt csempészték be Romániába

Bukarestben letartóztattak egy ügynököt, aki az értékpapírokat leire akarta beváltani — Egy strada lipscanii bankban hatszáz ezer leit érő kitiltott értékpapírt találtak

Bukarest, december 21. Az itteni rendőrség tegnap letartóztatta N. Antoniadé ügynököt, aki kétmillió értékű Romániából kitiltott német értékpapírt a pénzügyminisztériumban be akart váltani leire. A feljelentést az a két hivatalnok M. N. Greceanu és Trajan C. Oprescu tette meg, akiket Antoniadé az értékpapírok becsempészésére és beváltására felkért. A két hivatalnok szinleg vállalkozott a beváltásra és azt mondták Antoniadénak, jöjjön el Greceanu lakására, hozza el a német értékpapírokat és ott adnak helyette leit. Antoniadé ebbe beleegyezett és négyszáz ezer leit ígért a két hivatalnoknak, ha a beváltás sikeresen megtörténik.

A két hivatalnok egyidejűleg értesítette az esetről a rendőrséget, ahonnan két detektív abban a pillanatban, amikor Antoniadé kéremszáz ezer leit már átoltvasott, betoppant Greceanu lakására és Antoniadé letartóztatták.

A kihallgatások során a rendőrség meggyőződött arról, hogy Antoniadé egy jól szervezett bandának a feje, amely hosszabb idő óta kitiltott német értékpapírokat becsempészésével és átváltásával foglalkozik. Az eddigi megállapítások szerint százmillió darab német értékpapírt helyezt el ez a társaság a román piacon. Az egyik bukaresti bankban (str. Lipsceani) hatszáz ezer leit értő német értékpapírt találtak. Az egész mennyiséget lefoglalták.

A vizsgálat tovább tart és előreláthatólag még több letartóztatás lesz. A rendőrség nyomozása különösen azokra a kávéházakra terjed ki, amelyekben az ugynevezett „magántőzsde” van. A valutakereskedők ezekben a kávéházakban gyülekeznek, különösen a Café Lipsceaniban, amelyet most szigorú ellenőrzés alá vesznek. A kormány egyébként is erélyes intézkedéseket akar foganatosítani a spekulánsokkal szemben, mert az a nézete, hogy működésük feltétlenül rossz hatással van a lei értékére.

Antoniadé letartóztatásának híre a spekulánsok negyedében nagy ijedtséget okozott, messzire elkerültek most azokat a helyeket, ahol razzitától tartanak. B. A.

Megkapja ingyen az Uj Kelet hatalmas albumalaka

Évkönyvét

melynek bolti ára 50.— lei, ha fél-évre előfizet az

UJ KELET-re

Az Évkönyv páratlan cseméje lesz az erdélyi fiadal-mi életnek

Brediceanu erdélyi miniszter hétfőn Kolozsvárra érkezik

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Dr. Groza Péter volt erdélyi miniszter tegnap délután elutazott Kolozsvárról. Bár szerdán este hivatalosan elbucuzott az újságíróktól, elutazása előtt még egyszer fogadta a sajtó képviselőit. A beszélgetés során a volt miniszter néhány érdekes epizódot mondott el emlékezetes erdélyi körutjáról s arra a kérdésre, hogy mik a legközelebbi tervei, dr. Groza Péter ezt válaszolta:

— Szeretnék most két hónapra visszavonulni a politikától és élvezni a szabadságot. Most úgy érzem magam, mint a diák, aki átteset az érettségén. Az itteni tartózkodásom attól függ, hogy Bukarestben hogy alakulnak a politikai viszonyok. Ha nem lesz szükség arra, hogy aktivitásba lépjek, tavaszig kipihegem magam, de ha a körülmények másként fognak kialakulni, akkor visszautazom Bukarestbe. Egyébként, meglátjuk, mit hoz a január tizenhetediké. Akkor mutatkozik be az új kormány s fogadtatásától függ a jövőbeli politika.

— Ma este, vagy talán még a délután folyamán elutazom, de a jövőhéten két napra visszatérek Kolozsvárra, mert találkoznom kell Goga Oktáviánál, aki Csucsára utazik, azonkívül Buksán volt belügyi államtitkárral, aki a Banca Agrara kormányzója lett.

— A politikusok közül kik jönnek még legközelebb Kolozsvárra?

— Manu Gyula ma érkezik ide s amint hallom Cajus Brediceanu, az új erdélyi miniszter hétfőn lesz Kolozsváron. Vele együtt jön haza Mihali miniszter és Tanasescu belügyi államtitkár is.

Lloyd George koncepciója

Európa problémái és azok megoldása

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, dec 21. Kedden kezdődött az angol és francia államférfiak tanácskozása, amelyet Lloyd George érdekes nyilatkozattal vezetett be. Nyilatkozatának lényege, hogy Amerikától nem lehet többet várni, mint amennyit adni akar. Angliának és Franciaországnak ezért önállóan kell gondoskodni Európa konszolidálásáról. Lehetetlen, hogy a szövetségesek ezután is a régi rendszert tartsák érvényben, amely minden három hónapban megváltoztatja az előző megállapodásokat. Lloyd George négy pontba foglalta össze javaslatait. Ezek a következők:

1. Anglia a jóvátételi kérdés teljes revízióját ajánlja. A német hadisarcot csupán az elpusztított területek újjáépítésére szükséges anyagok szolgáltatására korlátozzák. Anglia lemond a jóvátételi összegnek reáeső részéről. 2. A szárazföldi fegyverkezést korlátozni kell. Franciaország biztosítékot kap biztonságá érdekében. A Rajna jobbpartjáról ki kell vonni a szövetséges csapatokat, de biztosítani kell a Rajnavidék semlegességét. 3. A közeli Keleten békét kell teremteni. 4. Oroszországgal helyre kell állítani a normális viszont.

Lloyd Georgenak e négy pontba foglalt tervéről beszámoltunk már. Nagyarányu koncepció ez, amely lehetővé teszi Európa pacifizálását és az egészséges gazdasági élet helyreállítását. Európa békéjére minden garanciát megad. Franciaország leszerelhet és ezzel megszűnik a nyugati feszültség. Németország gazdaságilag talpra állhat. A Kelet nyomászto problémája megszűnik. Oroszország több esztendő izoláltságából bekapcsolódhat Európa szerves életébe. Ez az első lépés a tökéletes béke felé, a tökéletes békeállapotok és gazdasági állapotok megteremtésére.

Briand általánosságban hozzájárult Lloyd George tervéhez. A moratórium kérdésében még vannak ellentétek. De a megegyezésre máris találtak formulát: Németország a januári és februári részletekre nem kap haladékot, a későbbi részletek fizetését is csak abban az esetben halasztják el, ha beleegyeznek pénzügyeinek ellenőrzésébe. A londoni lapok úgy tartják, hogy az orosz kérdésben is más véle-

ményen van Briand, mint Lloyd George. Maves viták voltak az angol és a francia miniszterelnök között. Egyben azonban megegyeztek, hogy a jövő év elején megtartják azt a világgkonferenciát, a mely egész Európa gazdasági helyzetét fogja szanalni.

HIREK

AZ UJ KELET TUDÓSÍTÓJÁTÓL:

Szerkesztőség	377
Kiadóhivatal	844
Zs. N. Sz.	553

A cionista leányok, a zsidó szerkesztő és a katolikus püspök

Szépén, sorjában megírom az esetet: érdekes, mert sok van benne az igazi emberből: tudatlanság, gyufával játszó gyermek lelkiismeretlensége, aki ártatlan arcával gyújtja apjára-anyjára a lázat és sok-sok keserű humor, amin nevetni lehetne, ha lényegében nem volna olyan szomorú.

A szatmári cionista leányok egyesülete a Debóra zsidó művészestéllyel ünnepli meg a legnagyobb zsidó örömmünnepet, a Chanukát. Ebben még nem volna semmi különös: a Chanukát minden évben megüli a zsidóság, mivelhogy nagy örömmünnepe ez Jisraél népében. De az idén, a Chanuka hete pontosan karácsony hetére esik. Ebben sincs semmi különös: a zsidó Chanuka többnyire december huszonötödike táján szokott lenni és a karácsony napja majdnem mindig belé szokott esni. Ami igazán nem baj. Legalább a kereszténység nem tartotta bajnak és még a szent inkvizíció sem talált soha kivételt azon, hogy a zsidóság megünnepelje legszebb szabadságharcának diadalünnepét, ha mindjárt karácsony napjára is esik.

Igen, a kereszténység nem. A pápa nem. Az inkvizíció nem. De ha vannak mindig, akik keresztényebbek minden kereszténynél, papábbak a papánál és türelmetlenebbek minden inkvizíciónál ha a kereszténységről van szó: a zsidók. Lojalitásból teszik-e, vagy felénkségből, vagy lelkiismeretlenségéből? Vagy tudatlanságból? Vagy az összes alantas emberi érzések együtteséből? Ki tudja? — Mostan ez történt:

A szatmári Debóra nagy, fényes Chanuka ünnepre készül. Senkinek, senkinek kifogása nem volt ellene. Csak egy embernek bántotta meg keresztényi érzését a Chanuka ünneplése. És tévedés! Nem a szatmári püspök ómenenciája volt ez az ember! És nem is a katolikus keresztény társadalom más elismert képviselője! Nem. Ez az ember a szatmári helyi újság zsidó szerkesztője volt. Érdekes róla írni, mert sok van benne az igazi életből és sok-sok keserű humor, amin kacagni kellene, ha nem volna olyan végtelenül és szomorúan jellemző ránk zsidókra. Igen, a szatmári helyi lap zsidó szerkesztőjének keresztényi érzése felháborodott azon, hogy a zsidók karácsony napján Chanuka-ünnepet ülnek. Csak ilyesmiket üzent lapjában a szatmári Debóranak:

Eszrevettem, hogy a Chanuka karácsony estéjére esik, „arra az estére, amelyet velem együtt igen sok szülő szokott — felekezetre való különbség nélkül — gyermekeivel együtt a karácsonyfa alatt eltölteni, mondjuk ki: megünnepelni... év-százados szokás hozza ezt magával... tehát halasszuk el azt a Chanuka ünnepelet kicsi leányok...”

Mi ez? Tudatlanság? Vagy lelkiismeretlenség? Vagy minden emberi rossz komplexumának eredője? Az én kollégám, Dénes Sándor szerkesztő ur megbocsásson nekem nyíltságomért: de hogyan merészel egy ember, egy zsidó, aki nyíltan dicsékezik vele, hogy a karácsonyfa alatt szokta ezt az estét tölteni — hogyan merészel egy ilyen ember zsidó ügyekbe beleszólni. A hozzá nem értés csak nem lehet jogcím! Nem volna sokkal okosabb, ha azt az „évezredes szokást” a végző konzekvenciájában is vállalná! Tudniillik a keresztvíz szintén „évezredes szokás.” Akkor legalább mint keresztény szólhatna hozzá. Igaz, mint „uj-keresztény” — de mégis keresztény. És nem gondolja az én kollégám, hogy akár akarta, akár nem: de mégis ez a nyilvános üzenet, a lelkiismeretlenség, a veszedelmes tulbuzgóság szinét hordja magán? Igen, „veszedelmes tulbuzgóság” — ezt a fogalmat, kevésbé körülményesen, sokkal egyszerűbb szavakkal is ki tudtam volna fejezni.

Nos, az üzenet a szatmári Debórát aposztrofálta és a szatmári Debóra nagyszerűen megfelelt rá. Volt ebben a feleletben valami keserves esku-

mor és emberismeret. Emlentek a szatmári püspökhöz és megkérdezték tőle, hogy sérti-e az ő keresztényi érzését, ha karácsony napján megüli a Chanuka ünnepet.

— Nem — és igaz keresztényi ez nem is bánthat, — üzenté válaszul a püspök ómenenciája.

— Mert hallatszottak hangok... szorongtak a zsidó leányok.

— Igen? — volt a finom válasz, — igazán nagyon szép, de úgy vélem, hogy akiben ennyi keresztény hitbuzgóság lázong — az csak zsidó lehet.

A püspök urnak igaza volt.

Dénes Sándor szerkesztő kollégámnak pedig adv. A szatmári Debóra nagyon szépen megfelelt az üzenetre.

— Mihali Tivadar lemondott.

Bukarestből jelenti a Román Távirati Iroda, hogy Mihali Tivadar benyújtotta lemondását az egységesítési bizottság elnöki állásáról. Utódjául a legnagyobb valószínűség szerint dr. Tripón Gábort nevezik ki.

— Ferencz Mendel főtitkár szabadságon. Ferencz Mendel, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség főtitkára a mai nappal kéthavi szabadságra ment. Visszatérésig dr. Füst Oszkár látja el a szövetség ügyeit.

— Averescu nem költözik ki a miniszterelnökségi palotából. Bukaresti tudósítónk jelenti: Averescu, a lemondott kormány miniszterelnöke továbbra is a miniszterelnökségi palotában lévő lakásán lakik, ahonnan, a lakástörvényre hivatkozva, nem hajlandó kiköltözni. Így előállott az az érdekes eset, hogy Averescu pártívei most is a miniszterelnökségen gyülekeznek, míg az ipari minisztertanács Take Jonescu volt külügy-miniszter és jelenlegi miniszterelnök külügy-minisztériumbeli dolgozószobájában tartja üléseit. „Akik Averescut nagy kíséretével a miniszterelnökség épületéből naponta kijönni látják, azt hihetik, még most is ő a miniszterelnök.”

— Lemondottak a regálteli prefektusok. Bukarestből jelenti: A régi királyság valamennyi prefektusa beadta lemondását.

— Két előadás az Ivriában. Az Ivria szombatesti összejövetelén két egymást kiegészítő előadás lesz. Az egyiket „A talmud rendezése és lezárása” címmel Stern József tartja, míg Schwartz Slomo értekezésének a címe: „Halacha és Agada.” Az előadás este hét órakor kezdődik.

— Andrásyt szabadlábra helyezték. Budapestről jelenti: A vádtanács ma hirdette ki döntését a letartóztatott képviselő szabadlábrahelyezése ügyében. A döntést a vezetőügyész közölte Tomcsányi igazságügyminiszterrel és egyben utasította a pestvidéki fogház gondnokát, hogy a vádtanács határozata értelmében gróf Andrásyt, Lorenc Bélát és Borovicsényit helyezze szabadlábra. Rakovszky, Sigray és Grätz Gusztáv továbbra is letartóztatásban maradnak. Andrásy szerda este nyolc órakor hagyta el a pestvidéki fogházat felesége és ügyvéde kíséretében. Az ügyészség a szabadlábrahelyezést alapos gyanuok hiányával indokolja.

— Házasság. Deutsch Jenny és Báez Jenő gyógyszerész, folyó év november havában Budapesten házasságot kötöttek. (Mindem külön értesítés helyett.)

— Frenkel Mór édesanyja meghalt. Frenkel Mór közismert kolozsvári nagyiparost súlyos csapás érte. Édesanyja, Frenkel Wolfé hosszas szenvedés után 68 éves korában meghalt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe december 21-én Nagybányán. Az elhunytat, akinek jótékonyágát és nemeselekltségét széles körben ismerték, kiterjedt rokonság gyászolja.

— Az Izr. Nőegylet teaestélye. A kolozsvári Izr. Nőegylet Napközi Gyermekei otthonában levő százhusz z idő árvának téri ruhával, cipővel és étellemmel való ellátására a Nőegylet január hetedikén este nyolc órakor táncol és tombolával egybekötött nagy teaestélyt rendez a Központi Szálló összes termében. Belépődíj nincs. Egy teajegy ára 25 lei.

Szabadságolják a csatló részek tavalyi korosztályát. Bukarestből jelentik: A vezérkar elhatározta, hogy az erdélyi, bánáti és bukovinai 1920-as évfolyambeli katonákat szabadságolja.

Rendelet a járdák tisztántartásáról. A városi tanácsnak 17325/1907. szám alatt a köztisztaság tárgyában alkotott szabályrendelete 4. §-a alapján a következőket rendeljük el: Minden ház- és telektulajdonos vagy megbízott, illetve bérlő köteles naponta a járdát a telek egész hosszában és szélességében legkésőbb reggel 8 óráig saját költségén lesepertetni s a havat ellapátoltatni: amennyiben pedig napközben havazik, a havazás megszűntétől számított két óra alatt a járda ismét lesepertendő, a hó ellapátolandó. Ha a seprés elmulasztása miatt a járdán jég képződik, az felvágandó úgy, hogy a járda ne rengáttassék. Végül, ha a járda síkossá válik, az egész járda kőporral, fűrészpórral, homokkal vagy tiszta hamuval behintendő annyiszor, ahányszor szükséges. Mindazok, akik a rendelet ellen vétének, kihágást követnek el és minden egyes esetben 500 lei pénzbüntetésre fognak ítéltetni. Cluj, 1921. december 17. (P.H.) Popoviciu s. k. rendőrprefektus.

Elfogták a cetatea-albai merénylőket. Bukarestből jelentik: A beszarábiai sziguranának sikerült elfognia a cetatea-albai merénylő tetteit, akik tudvalegileg levegőbe röpítették az ottani sziguranca épületét. A letartóztatottak száma tizenhárom és valamennyi tanítóképző- vagy kereskedelmi iskolai tanuló. A merénylők bevallották, hogy orosz kommunistákkal állottak összeköttetésben. Lakásaikon nagymennyiségű robbanóanyagot és bolszevista rőpiratokat találtak, amelyek káposztás hordókba voltak elrejtve. A nyomozás teljes erővel folyik.

Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság tudatja igen üszteit üzletileivel, hogy a pénztári órák folyó hó 15-től további intézkedésig délelőtt 9-12 ig és delután 3-4-ig fognak tartani.

Dr. Neszter Emil fogorvos, ki városunk baa mint ezredorvos és fogorvos már működött, gyakorlatát ufolag megkezdte Majális-u. (str. Regala) 15. szám alatt.

KÖZGAZDASÁG

A vagyonbecslő bizottságok új utasításokat kaptak

A pénzügyminiszter körlevele a pénzügyi hatóságok vezetőihez

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A legutóbbi minisztertanács tudvalegileg elhatározta, hogy a vagyonbecslő bizottságok munkája ellen elhangzott sok panaszra való tekintettel, a bizottságokat új utasításokkal látja el. Ez meg is történt azzal a körlevéllel, melyet az új pénzügyminiszter intézett az ország összes pénzügyi hatóságaihoz.

Több helyről jönnek panaszok — írja a körlevél — a becselő bizottságok kivételei ellen úgy a beépített, mint a be nem épített ingatlanoknál, főleg a szőlőknél és az erdőknél, jól tudjuk, hogy a jövedelmi adót most először alkalmazzuk Romániában. Ennek megfelelő bevezetéséhez tehát szükségünk van a közönség támogatására, nem pedig ellenségeskedésére. Kétségtelen, hogy az ország szükségletei sokkal nagyobbak, mintsem hiszik azok, akik Románia pénzügyi helyzetével nincsenek teljesen tisztában. Az állam szükségleteit azonban nem lehet kielégíteni tulkapásokkal és jogtalan-ságokkal, mert ha az adózóknak el kell viselniük a legmagasabb megadóztatást, a jogtalan-ságot még sem tudják elviselni.

A pénzügyminiszter eddigi utasításait szigorúan be kell tartani. Erre való tekintettel a pénzügyminiszter megküldte önöknek az 1921 október 26-ikán kelt 151311 és a november 11-ikén kelt 162309 számú rendeleteket melyek a „Monitorul Oficial”-ban megjelentek 1921 november 1 és december 13 között.

Ezek az utasítások magukban foglalják a becselői szabályokat és azt, hogy milyen értéket kell felvenni.

Kétségtelen, hogy a pénz mai elértékeltenedése miatt, az említett utasításokban és körrendeletekben megállapított szabályok szerinti becselések sok esetben alatta maradnak a mostani áraknak. Ha a miniszter mégis ilyen utasítást adott, ezt azért tette, mert számolt azzal, hogy a becselés nem történhetik rendkívüli körülményeknek tulajdonítható árak alapján.

A be nem épített ingatlannál a körrendeletben adott utasításokat nem lehet túllépni, a beépített ingatlanoknál pedig csak a tényleges értéket kell venni, minden más körülményre való tekintet nélkül. Mivel a beadások nagyrésze már megtörtént, felhívom figyelmüket, hogy minden esetben adjanak be felebbezést, ha a megállapított szabályoktól eltérés történt és nemcsak akkor, ha a kivetett összeg kisebb mint az előirt összeg. Ma az adózók is felebbeznek, ez nem ok arra, hogy önök is ne felebbezzenek. A lakosságot meg kell győzni, hogy az állam csak igazságos és méltányosságra törekszik.

Zürichi tőzsde decemb. 22-én. Nyitás: Berlin 297.50, Newyork 513, Milánó 2320, Prága 700, Budapest 80, Zágráb 200 Varsó 18, Bécs 18, osztr. kor. 10.

Az új igazságügyminiszter fenn tartja a kereskedelmi törvény 44. szakaszának módosítását. Mint ismeretes, Antonescu volt igazságügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé a kereskedelmi törvény 44. szakaszának módosításáról, amely módosított formában lényeges kedvezményeket nyújt a kereskedőknek a külföldi fizetésekre vonatkozólag. Bukarestből jelentik, hogy Stelian Popescu, az új igazságügyminiszter átveszi elődjének törvényjavaslatát.

Szállítólevél nélkül is ki lehet rakodni a vasuti kocsikból. Bukarestből jelentik: A vagonhínyára való tekintettel a CFR. központi igazgatósága utasítást adott a kerületi fizetvézetőségeknek, amely megengedi, hogy az árukat a vasuti kocsikból a szállítólevél megérkezése előtt is kirakhassák. Az árut azonban csak a fuvarlevél ellenében lehet kiváltani.

Még nem döntöttek a jegybank kormányzójának személyéről. A fővárosi sajtóban az a hír terjedt el, hogy a kormány már határozott a Banca Nationala új kormányzójának kinevezéséről. Ma illetékes helyről szerzett értesülés alapján Bukarestből azt jelentik, hogy a Banca Nationala kormányzójának kinevezéséről elterjedt hírek koraiak. A kormány még nem foglalt állást sem Barbu Stirbey herceg, sem más mellett.

Az adóvallomások elhalasztása. Bukarestből jelentik, hogy a sajtó egyrésze a tőkeadó fellügsztéséről szóló hírekkel foglalkozva, megállapítja: helytelen lenne az adóvallomások beadását elhalasztani, mivel a hadigazdagok adójáról van nagyrészt szó és így ezek továbbra is kibújnak az adófizetések alól, melyet már régen be kellett volna szolgáltatniok.

Valutapiac:

Bécs, dec. 21. Lei 46.50, dinár 3600.—, dollár 5775.—, belga frank —, francia frank 47000, svájci frank 11400, holland forint —, dán korona —, jugoszláv korona —, norvég korona —, svéd korona —, szokol 78 1/2, magyar korona 990.—, leva —, lira 26500, márka 3500, lengyel márka 199.—, font sterling 24500, rubel —.

Prága, december 21. Lei —.—, dinár 11275, márka 4260.—, leva 52 3/4.—, svájci frank 142 1/4, norvég korona 1134.—, dán korona 1493 1/2, svéd korona 1813.—, lira 325.—, francia frank 585 1/4, font sterling 306.—, dollár 73.—, osztr. kor. 96 1/2, holl. for. 2693, belga frank —, lengyel márka 220.—, magyar kor. —.

Berlin, dec. 21. Bukarest —.—, Amsterdam —.—, Brüsszel —.—, Kristiania 2707 1/2, Kopenhága 335640, Stokholm —.—, Helsingfors —.—, Róma 77920, London 73175, Newyork 17285, Páris 139360, Zürich 236660, Madrid —.—, Bécs 658.—, Prága 232 3/4, Budapest 2627.

Zürich, dec. 21. Bukarest —.—, Berlin 305.—, Amsterdam —.—, Newyork 513.—, London 2153.—, Páris 4155.—, Milánó 2345.—, Brüsszel —.—, Kopen-

hága —.—, Stockholm —.—, Krisztánia —.—, Madrid —.—, Prága 685.—, Budapest 80, Zágráb 205.—, Buenosayres —.—, Varsó 17.—, Bécs 20.—, osztr. leb. kor. 10.—.

Budapest, dec. 21. Lei 522.—, Napoleon 2408.—, font sterling 2610.—, leva —.—, dollár 603.—, francia frank 5000.—, márka 406.—, lira 2700.—, osztr. kor. 1062 1/2.—, rubel 52.—, szokol 825.—, svájci frank 12100.—, dinár 935, lengyel márka 19.

SZÍNHÁZ

Rabindranath Tagore regénye románul. Bukaresti tudósítók jelentik: A „Viata Romaneasca” kiadásában legközelebb megjelenik román nyelven Rabindranath Tagore regénye, a „Bimla”. Tagore regényét Sylvian Lorion fordította románra.

HETI MŰSOR:

ROMAN OPERA

Péntek: Cavaleria rusticana. (Parasztszoborlet.) Utána: Ballett-Ligeti.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Péntek: Boszorkányvár. (Rendes helyárrakkal. Bérlet 69. szám A.)

Szombat: Nincs előadás.

Vasárnap d. u. 3 órákor: Hatlyu. (Olcso helyárrakkal.)

Vasárnap este fél 8 órákor: Offenbach. (V. Hegyi Lili vendéjátékával. Rendes helyárrakkal. Általános bérletszűnetben.)

Hétfő d. u. 3 órákor: Tatárjárás. (Olcso helyárrakkal.)

Hétfő este fél 8 órákor: Betyár kendője. (V. Hegyi Lili föllépésével. Rendes helyárrakkal. Bérlet 70. szám B.)

Kedd d. u. 3 órákor: Az a huncut kéményseprő. (Gyermekelőadás. Olcso helyárrakkal.)

Kedd este fél 8 órákor: Stambul rózsája. (Jubiláris előadás 50-edszer. Símegei Odón vendég-föllépésével. Bérlet 71. szám C.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

Színházi iroda hírei:

Rendkívüli szorgalommal és különös kedvvel készül a színház énekes személyzete a legközelebbi operettpremierre, Stolz Szerencsetánc-ára. A szerencsetánc Bécsben már a második éve van a Komödienhaus műsorán. Hatalmas sikere volt Berlinben és Budapesten is. Egészen bizonyos, hogy nálunk is hosszú időn át fog uralkodni a műsoron. Egyelőre hat egymásutáni előadásra tűzik ki a Szerencsetánc-ot. A szinpadai próbák serényen folynak az Izsó Miklós rendezése és a dr. Bródy Miklós dirigálása mellett. — Ma este a klasszikus operettírás egyik legértékesebb gyöngye, a Milöcker Boszorkányvár-a kerül színpadra. — A karácsonyi ünnepeken három délutáni és három esti előadást tart a színház. A délutáni előadások mindenkor 3 órákor kezdődnek s olcso helyáruak, az esti előadások rendes helyáruak s fél 8 órákor kezdődnek. A délutáni előadások műsora ez: Vasárnap Molnár Ferenc diadalmas sikerű Hatlyu-ja, melynek ez lesz a 9-ik előadása. Hétfőre a Tatárjárás Kabdebó Ducival, Sereg Maresával, Réthelyivel, Leöveyvel, Pattantyussal, Nagy Gyulával kedden Az a huncut kéményseprő, gyermekelőadás. Az esti műsoron pedig az Offenbach (vasárnap), a Betyár kendője (hétfőn) s a Stambul rózsája (kedden) szerepel. Az összes előadások jegyeit már most árusítja a pénztár.

A mozgó műsora. Uránia-mozgó; Péntek, Viktor Hugó világregénye filmen „Marion De Lorme.” Egy kurtizán szerelmi regénye, nagyszerű történelmi dráma XIII-ik Lajos francia király korából. „Halálos csók” érdekesítő Nordisk büntügyi dráma. Szombat, vasárnap és hétfő az Uránia nagyszerű karácsonyi megjelése, Cooper kedvelt indiánus története filmen, a „Börharisnya.” Hétfőn a lovassági iskolák évváró ünnepege a királyi család jelenlétében. — Apolló-mozgó: Pénteken szenzációs büntügyi filmregény „Dráma a vörös házban.” Főszerepben a híres Sabatelli. Szombat, vasárnap és hétfő egy fölséges amerikai vigjáték „A szerencsekecsi.” Főszerepben az újvilág egyik legkedveltebb filmszínésze, Franklin Farnum. Kedden a rendes műsoron kívül a lovassági iskolák évváró ünnepege. — Egyetem mozgó: Pénteken lélegzetfelfojtón izgalmas amerikai kalandtörténet „A 12 haramia estebédje.” „A szerelem halála” szerelmi dráma, a Nordisk-gyárak remeke. Főszerepben Ritta Sacheto, Olaf Föns, Szombat, vasárnap és hétfő az amerikai Pathé-gyár nagyszerű erkölcsrajza „A hadimilliomosok.” Főszerepben Fanny Ward. Vasárnap a lovassági iskolák évváró ünnepege a rendes műsoron kívül.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF

Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. társaság

Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Paranc József-ut) 43.

Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

Fiókkiadó: Nagyvárad, Deák Ferenc-u. 9.

Hivatal: Arad, Str. Alexandri 1.

Szatmár, Bathányi-utca 24. sz.

Rottmann Károly és Tsal
részvénytársaság

Timislova IV. Strada Iancu
Vacarescu (Bem-utca) 14.

Szesz-szabadraktár, szesz-denaturáló telep. Szilvórium-és törkölyfőzde, rum-, likőr-és konyakgyár. Bornagy-kereskedés

1220

Parfumerie

László & Comp.

CLUJ, Piata Unirei 12.

Telefonszám: 178.

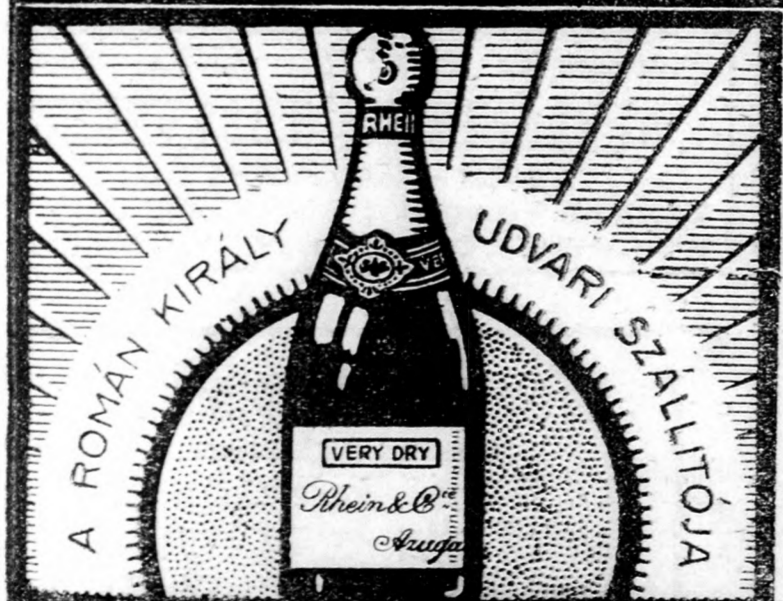

Manicure és parfume casetták, francia, angol parfüm és kozmetikai különlegességek

Engros és endetail

1211

GIB GRUPUL DE INDUSTRII BUCURESTI GIB

Rhein

PEZSGÓ

"Rhein Royal"
"Rhein Very Dry"

Wezer ugynokseg FINKELSTEIN FÜLÖP 3 Calea Victoriei BUKAREST

K Á S S A A. 1288

legolcsóbb géplakatos és villamoserő átviteli vállalat.

Szakmája mindenféle gépek és motorok javítása, gyárak malmok és ipartelemek szerelését, bővítését javítását jutányosan vállalja — javító műhely: CLUJ-KOLOZSVAR, CALEA VICTORIEI 99.

Szörme bundákban — és különféle szőrmékben nagy választék

Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben — vállalatunk 1188

S. EISENSTÄDTER & Co.
szücs, — szőrmeárúháza
Cal. Vict. (v. Kossuth L.-u.) 2. Tel. 1-49

Minden házban fontos!

Az egészség érdekében nélkülözhetetlen a párnatoll-, vatta-, lószőr- és gyapju-tisztítása, melyet gőzerőre és vegyítiszításra berendezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalom 1252

Raktáron tartok kész párnákat és tollat Mérsékelt árak! — Szolid kiszolgálás!

Stern Salamon Kessuth L.-u 10.

SÁNDOR ÁGOSTON utóda

uri divatárúháza Cluj, Strada Memorandului, (volt Unió-utca 2 szám.)

Állandó újdonságok 2849-1

divatkülönlegességekben

A „Herkules” barna tápsör

egyenrangú a világhírű müncheni Salvator sörrel

Czell Frigyes és Fiai

kolozsvári sörgyárának új, különleges gyártmánya, péntektől 1921 december hó 23-tól kerül forgalomba palackokba és csapoltva és minden idevágó üzletben kapható. — Amellett, hogy a legolcsóbb élvezeti ital a „Herkules”-tápsör a legegészségesebb is, mely üdit, erősít és étvágyat gerjeszt! 2966-1

Gutfried és Herskovits

Oradea-Mare — Nagyvárad
Piata Unirei 12. — Szent László tér

Erdély legnagyobb és legszolidabb importőrei. Állandó gyári lerakat chemnitzi kötött-szővött árukban, ugymint horgolt nyakkendőket, mindennemű harisnyák, sálak stb. — Nagy raktár mindennemű hermandi olasz D. M. C o cernák és pamutokban. o
Megrendeléseket postán eszközölünk

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Dittmár-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.

Telefon 71 1268

Pontos és szolid kiszolgálás!

I. N A C H T

KÖZKERESETI TÁRSASÁG

KÖZPONT: BUCURESTI STR. C. A. ROSETTI 7.

FÉMEK, TECHNIKAI CIKKEK, VASÁRUK EN-GROS

CLUJ

BOCSKAI-TÉR 12, SZÁM

TELEFON: 653.

ARAD

FA-UTCA 1. SZÁM

TELEFON: 570.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel.
Leghísebb apróhirdetés ára 10 lel.

Perfekt gép- és gyorsírónét, ki a magyaron kívül a német és román levelezést is érti, keres azonnali belépésre Elián Viktor bor és szesz-nagykereskedő Ciui, Calea Regele Ferdinand No. 33. 2968-1

Egy új salon garnitúra intarsia betéttel sürgösen eladó. Megtekinthető d. u. 2-5 között Egyetem u. 3. A házfelügyelőnél.

Kellő jártassággal rendelkező **méregképes könyvelő** és **levelező** nyomdávalalathoz keresetlik. Ajánlatok délelőtt 12-1 óra között az Uj Kelet kiadóhivatalába kéretnek.

Fiatallány zsidó családban örökbe adná 6 hetes lánygyermekét. Esetleg díjtalanul szolgálatot vállalna. Ajánlatokat „Fiatallány” jellegre kérek a kiadóba.

Deuteste Erziehung sucht Stellung. Am Lande o. Gut übernehme ich auch den Unterricht für die I. u. II. te Elementar Classe. Zuschriften in die Redaction des Uj Kelet unter „Kindergärtnerin“ erbeten. 2972-1

Zongorák:

rövid keresztúros, — pianinók, perzsa-nyelvek, antik butorok és porcellánok jutányosan kerülnek eladásra

Sternberg röpítőkereskedőnél
ORADEA-MARE, SZT. LÁSZLÓ-TÉR 2

Booskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank

állandóan nagy készlet készítenek és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vízkezi megrendeléseket kis postacsomagokban is elküldjük. — Jelenlegi talp és booskor ára 65-70 lel, vagontételnél 5 százalékos engedmény.

SÁMSON BÖRGYÁR,
Gyufagyár-utca 1. — Gyors-
áru raktárral szemben. —
Telefon: gyár 3-86-lakás 3-87.
1278

**Kalapgyárba tanu-
lónak** ajánljuk 19 éves zsidó fiatalember. Ajánlatokat „Vidékre is elme-
gyek” jellegre a kiadó-
hivatalba kérek.

**Idősebb órák segé-
det precíz kis mun-
kást** keresek január 1 vagy 15-ére. Előnyben részesül, ki véteni is tud. Weisz ékszerész, Szász-
régen, Fötér. 2952-1

Keresek gyerekek mellé kisasszonyt, ki a háztartási munkálatoknál is segédkezne. Grün Sándor Széchenyi tér 39 sz. 2946-1

Keresek azonnali belépésre egy jó modoru, ügyes, megbízható fűszer, gyarmatárú — valamint a kirakat rendezéshez is értő segédet. — Ajánlatok Dávid Herman Petrosznyi címre küldendők. 2908-1

Egy szalon garnitúra, egy nagy tükör, egy női, amerikai íróasztal székekkel eladó. Megtekinthető Majális-utca 2. szám.

Vizsgázott héber tanító nő héber és német órákat adna. Értekezhetni Gyárfás igazgatónál, Ferencz József-ut. 2974-1

Pianinót keresek bérbé. Cím a kiadóhivatalban.

Viktória Falgari és
Butorgyár R.-T.
Targu-Mures. Gyártelep,
Sörház-u. 14. sz. Rak-
tár: Szentgyörgy-u. 5.
sz. Posta mellett.

Butor-kereskedők

figyelmébe!
Mielőtt butorszükségleteit beszerezné tekintse meg a Viktoria butorgyár lerakatát, hol nagy választékban hálósobák, ebédlők, és uriszobák kaphatók. Ugy egyszerű, mint legmodernebb kivitelben. Levél megkérésére árajánlatot tesszünk. Vásárlás esetén feltételeink kedvezők. Ugyinnott tölgyfadeszkek jutányos árdan kaphatók.

Szíjgyártók figyelmébe!

Hámok és bőrárak konzerválására különleges eljárással készült

bőrszirt

ajánl
Bürger Albert
gyári vegyészeti osztálya
Targu-Mures—Marosvásárhely

5 kilós postacsomagolásban fél és negyedkilós dobozokban kilogramonként 22 lel árban, postai utánvétellel azonnal szétküldésre. 2944-1

1282
An Bon Gout
Bárdos Jenő
Piata Unirel 4. Fötér

Legujabb
legolcsóbb
és legjobb

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár
CLUJ—KOLOZSVÁR,
Strada Xenopol (Szappan-utca elején)

Állandóan raktáron tart saját készitményü láncot, gyűrűt, karkötőt stb. Válassz minden szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását. Fogászati arany és forrasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben. Törmelék arany beváltása. 1273

Telephon 2-13 Telephon

Nagy karácsonyi vásár

Női harisnya . . . . . Lei 10-50
Férfi gyapju harisnya „ 13-50
Gyermek gyapju keztyü minden nagyságban . . . 10-
Gyermek patent harisnya „ 8-
Ezen árak csak 8 napig érvényesek

IMRE LAJOS
Wesselenyi-u. és Szép-utca sarok

TÖRÖTT ARANYAT,

platinát, briliánsokat és mindennemű ékszert vesz és a legmagasabb árat fizet
MAX SPRINGER ékszerész
Sibiu, Strada Regina Maria 20. 2915-1

GLÓRIA TÁPSÖR

a tordai sörgyár különlegessége

a karácsonyi ünnepekre újból forgalomba kerül. — Előjegyzések már most eszközölhetők a clujai főraktárban, Strada Calea Dorobantilor 11. 2964-1

GANZ

Elvállal elektromos világítási- és erőátviteli berendezéseket. Izzólámpák, izzólámpa szénpálcák, szelvényanyagok és kisebb motorok állandóan raktáron. — Költségvetéseket és felvilágosításokat díjtalanul nyújt. Telef. 403

775-1
Piata Mihail Vit. Széchenyi-tér 41. sz. (Széki-palota)

Szilágyi Eleonora R.-T.

Ajánlja: bőr, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. 1269 Szesz nagyraktár

Táblaüvegek minden méretben, lámpaárut,

kristályfehér lámpacső és csiszolt üvegarukat, demijonokat raktárról azonnal szállítunk

AUSLÄNDER TESTVÉREK

1262
CLUJ—KOLOZSVÁR,
Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39.
EN-GROS! Telefon 9-54. EN-DETAIL!

A Temesvári Gyapjular Rt.

kolozsvári fióküzletében:
Gal. Viktoriei (Kossuth Lajos u.) 24
eredeli gyári árakon kaphatók:
férfi- és női gyapjuszövetek
En-gros és en-detail!
HARISNYAÁRUK EN-GROS!

Wien — Kagran

Az összes lakkok és lakkfestékek elismert békebeli minőségben
Reichold, Flügger & Boecking lakkgyárából
1263

a csatolt részek minden jobb festékkereskedésében kaphatók.

KARÁCSONYRA **mindenki lássa el magát** **ménes-magyaradi cognac** **medicinallal**

Kadima kiadóvállalat Rt. kiadása, Cluj—Kolozsvar.